

Zdravotní problematika práce v zemědělství

Práce v zemědělství je velice rozmanitá. Rozděluje ji na práci v **živočišné** nebo **rostlinné výrobě**. Uplatňuje se zde řada zdravotních rizik:

- **fyzikální faktory** – hluk (při práci s pracovními stroji, náradími, zvířaty), vibrace (od dopravních a pracovních strojů a zařízení), UV záření,
- **prach** (při polních pracích, při posklizňových úpravách, chovu zvířat, ...),
- **fyzická zátěž** (při ruční manipulaci s výrobky, ...),
- **chemické a biologické činitele** (při práci s jedy, při práci u chovu zvířat, ...).

V rostlinné výrobě se nejvíce uplatňují jako zdravotní rizika pesticidy, hnojiva, prach, zoonózy a plísňe. V živočišné jsou to pak zoonózy, plísňe, kvasinky.

Biologické faktory

Biologičtí činitelé jsou mikroorganismy včetně těch, které byly geneticky modifikovány, buněčné kultury a endoparaziti, kteří mohou být schopni vyvolat infekční onemocnění, alergické nebo toxické projevy. Patří sem viry, bakterie, plísňe, paraziti a látky, které produkují.

Profesní kožní infekce

- Mykotické infekce – patří k nejčastějším kožním infekcím, vyvolavatelem je trichofycie (trichophyton verrucosum) skotu, k nákaze dochází kontaktem s nemocným zvířetem, či podestýlkou, typická jsou anulární erytematoskvamózní ložiska.
- Kandidózy – přímý kontakt s peřím hus.
- Tuberculosis cutis – vyvolává Mycobacterium tuberculosis nebo Mycobacterium bovis, vyskytují se ve formě tuberculosis verrucosa (většinou po předchozím zranění na noze, či ruce).

Exogenní alergická alveolitida

- Je charakterizována horečkou, třesavkou, bolestí hlavy, přechodnou respirační ventilační poruchou, v chronických případech může vést až k poruše difúzní kapacity plic, hypoxemii, cor pulmonale. Dochází k ní při opakované inhalaci antigenu, antigenní částice mohou být spory plísni a hub, bakterie a améby. K nákaze dochází u pracovníků, kteří jsou opakovaně vystavováni inhalaci plesnivého sena, slámy a zrní. Zde se nalézá Saccharopolyspora rectivirgula, Thermoactinomyces vulgaris, Aspergillus, tyto bakterie vedou k rozvinutí onemocnění *farmářské plíce*. Další jsou *mlynářská plíce* u pracovníků s moukou kontaminovanou plísní, *plíce sladovníků* – plesnivý slad, *plíce výrobců sýra*, *plíce kožešníků*, *plíce z paprikového prachu*, *plíce chovatelů ptáků*.

Antropozoonózy

- Jedná se o nemoci přenosné ze zvířete na člověka a to buď přímo, nebo pomocí vektoru (klíště). Příklady jsou lymeská borelióza, klíšťová meningoencefalitida, listerióza, leptospiróza, toxoplasmóza, trichofycie, erysipeloid.
 - Podrobnější informace naleznete na stránce Antropozoonózy.

Chemické faktory

Do této skupiny patří prach a nebezpečné látky, se kterými se v zemědělství pracuje – **pesticidy**, což jsou látky používané proti škodlivým živočichům (zoocidy), z nich zejména hubení hmyzu (insekticidy), hlodavcům (rodenticidy), hádátkům (nematocidy) a měkkýšům (muloskocidy), dále plevelům (herbicidy), parazitickým houbám (fungicidy) a roztočům (akaricidy). Pro člověka jsou nejtoxičtější některé insekticidy, muloskocidy a herbicidy.

- **Profesní alergická rinitida** – akutní účinky jsou dráždění v nose, kýčání, vodnatá rýma. Nemoc může vést až k chronickým dýchacím potížím. Vzniká nejčastěji při zpracovávání mouky, práci s peřím, vlnou, hospodářskými zvířaty.
- **Profesionální bronchiální astma** – záchvaty dušnosti, vzniká též při zpracovávání mouky, práci s peřím, vlnou, hospodářskými zvířaty.
- Alergogenní účinky chemických látek při kontaktu s kůží – **dermatitis contacta allergica**, dochází k lokální reakci v místě kontaktu, vzniká zde erytém, papuly, vezikuly, často lichenifikace.
- Iritací chemických látek – **dermatitis contacta irritativa**.
- Při požití dochází k celé řadě vážných následků – insekticidy (organochlorované) – nevolnost, parestézie, křeče, koma, karbamátové insekticidy – deprese CNS, porucha nervosvalového přenosu, herbicidy – léze periferního neuronu, tachykardie, svalová slabost, rhabdomyolýza, muloskocidy – průjem, ataxie, křeče, koma, rhabdomyolýza, hypertermie.

Odkazy

Použitá literatura

- TUČEK, M, M CIKRT a D PELCLOVÁ. *Pracovní lékařství pro praxi. Příručka s doporučenými standardy*. 1. vydání. Praha : Grada, 2005. 327 s. s. 234-264. ISBN 80-247-0927-9.
- PELCLOVÁ, Daniela, et al. *Nemoci z povolání a intoxikace*. 2. přepracované a doplněné vydání vydání. Praha : Karolinum, 2006. 207 s. s. 20-29,85-97. ISBN 80-246-1183-X.